

Bruxelles, 18.10.2023.
COM(2023) 641 final

KOMUNIKACIJA KOMISIJE EUROPSKOM PARLAMENTU I VIJEĆU
o planu EU-a za borbu protiv trgovine drogom i organiziranog kriminala

1. UVOD

Trgovina drogom u okviru organiziranog kriminala **jedna je od najozbiljnijih sigurnosnih prijetnji s kojima se Europa danas suočava, a situacija se pogoršava:** količina nedopuštenih droga dostupnih u Europi, posebno kokaina iz Južne Amerike, nezapamćeno je porasla. U kolovozu 2023. rekord od osam tona kokaina zaplijenjenih u Rotterdamu (Nizozemska) oboren je u samo dva tjedna zapljenom 9,5 tona droge u luci Algeciras (Španjolska). Sve su veći problem i proizvodnja i širenje sintetičkih droga u Europi kojima se trguje na svjetskoj razini. Zajednička analiza Europol i Europskog centra za praćenje droga i ovisnosti o drogama (EMCDDA) pokazala je da je **trgovina drogom jedna od glavnih profitabilnih aktivnosti** organiziranog kriminala, za koju se procjenjuje da čini otprilike petinu svjetske zarade od kriminala¹.

U nastojanju da ostvare velik profit kriminalne mreže koriste ekstremno nasilje, korupciju i zastrašivanje². Ujedno su iznimno sposobne povezati se i držati svoje planove u tajnosti, kako je pokazalo razotkrivanje šifriranih komunikacijskih alata kao što je EncroChat, koje je dovelo do uhićenja **6 558 osoba iz cijelog svijeta**³. Gospodarski i financijski kriminal temelj je svih kriminalnih aktivnosti, a korupcija je ključna za kriminalne mreže. Prema procjenama Europol 60 % kriminalnih mreža koje djeluju u EU-u upotrebljava koruptivne metode za postizanje svojih nezakonitih ciljeva. U državama članicama EU-a 2020. i 2021. u prosjeku je godišnje zaplijenjeno oko **4,1 milijarde EUR imovine stečene kaznenim djelima**. To je znatno povećanje u odnosu na prethodne godine, ali i dalje je manje od 2 % procijenjenih godišnjih prihoda od organiziranog kriminala⁴. Ti golemi prihodi ostvareni nezakonitim aktivnostima upotrebljavaju se za druge kriminalne aktivnosti i peru ih profesionalne skupine za pranje novca. Zatim se ulažu kako bi se infiltrirali u zakonito gospodarstvo, što ima dalekosežne i destabilizirajuće posljedice za društvo, vladavinu prava i povjerenje u javna tijela.

Kao vrlo vidljiva posljedica te prijetnje, globalni doseg kriminalaca i čvrsta kontrola nad lancima opskrbe drogom doveli su do vala nasilja na ulicama. Mnoge žrtve nisu samo među suparničkim bandama, već su i nedužne osobe. To su 2023. među ostalim bili jedanaestogodišnja djevojčica u Antwerpenu (Belgija) u siječnju, desetogodišnji dječak u kolovozu u Nîmesu (Francuska) i trinaestogodišnji dječak u rujnu u Stockholmu (Švedska), koji su preminuli zbog nasilja povezanog s drogom. Nadalje, procjenjuje se da je 2021. u EU-u od predoziranja drogom umrlo 6 200 osoba⁵.

Veličina prijetnje i njezin globalni doseg zahtijevaju **snažno i održivo djelovanje** na razini EU-a i na globalnoj razini. Stoga Komisija predlaže plan EU-a za borbu protiv trgovine drogom i organiziranog kriminala. U planu je utvrđeno 17 mjera u četiri prioriteta područja: jačanje

¹ https://www.emcdda.europa.eu/publications/eu-drug-markets_en

² <https://www.europol.europa.eu/publications-events/main-reports/socra-report>

³ <https://www.europol.europa.eu/media-press/newsroom/news/dismantling-encrypted-criminal-encrochat-communications-leads-to-over-6-500-arrests-and-close-to-eur-900-million-seized>

⁴ [The Other Side of the Coin: An Analysis of Financial and Economic Crime | Europol \(europa.eu\)](https://www.europol.europa.eu/publications-events/main-reports/socra-report)

⁵ Europsko izvješće o drogama 2023., EMCDDA, https://www.emcdda.europa.eu/publications/european-drug-report/2023/drug-induced-deaths_en

otpornosti logističkih čvorišta u okviru Europskog saveza luka, razbijanje kriminalnih mreža, intenziviranje rada na sprečavanju djelovanja kriminalnih mreža i jačanje suradnje s međunarodnim partnerima. Te bi se mjere trebale provoditi 2024. i 2025.

2. STRATEGIJA I ODGOVOR EU-A

Strategijom EU-a za suzbijanje organiziranog kriminala za razdoblje 2021.–2025.⁶ te strategijom i akcijskim planom EU-a za borbu protiv droga 2021.–2025.⁷ („strategije EU-a”) utvrđene su sveobuhvatne politike EU-a za suzbijanje tih prijetnji zajedničkim djelovanjem EU-a i država članica.

EU trenutačno provodi te strategije i nastaviti će raditi na postizanju njihovih ciljeva, kako je istaknuto u Šestom izvješću o napretku strategije EU-a za sigurnosnu uniju⁸. Strategija EU-a za suzbijanje organiziranog kriminala pridonosi jačanju zajedničkog rada EU-a na borbi protiv kriminalnih mreža. Istodobno, strategijom i akcijskim planom za borbu protiv droga EU je utvrdio uravnotežen i multidisciplinarni pristup čiji je cilj smanjiti opskrbu drogom poboljšanjem sigurnosti, smanjenjem potražnje za drogama uz pomoć službi za prevenciju, liječenje i skrb te ublažavanjem štetnih posljedica povezanih s drogama. Kako je utvrđeno u strategiji, Komisija će 2024. pokrenuti vanjsku evaluaciju provedbe strategije za borbu protiv droga s ciljem predstavljanja izvješća Europskom parlamentu i Vijeću u proljeće 2025.

Kad je riječ o **političkim inicijativama**, Komisija je iznijela **nekoliko zakonodavnih prijedloga** za jačanje zakonodavstva EU-a za borbu protiv kriminalnih mreža. To uključuje jačanje Direktive o povratu i oduzimanju imovine⁹, izmjenu Direktive 2019/1153, kojom se nadležnim tijelima omogućuje pristup centraliziranim registrima bankovnih računa i tako olakšavaju financijske istrage¹⁰, te paket za postroživanje pravila EU-a o sprečavanju pranja novca¹¹. Komisija je donijela i prijedlog reforme carinske unije EU-a¹². Time će se znatno ojačati kapacitet carine za zaustavljanje ulaska nesigurne ili nezakonite robe u EU i poboljšati suradnja između carinskih tijela i tijela za izvršavanje zakonodavstva. Nadalje, Komisija je u svibnju 2023. predložila postroživanje pravila EU-a za borbu protiv korupcije¹³.

⁶ COM(2021) 170 final.

⁷ COM(2020) 606 final.

⁸ COM(2023) [točno upućivanje navesti kad bude dostupno].

⁹ COM(2022) 245 final.

¹⁰ COM(2021) 429 final.

¹¹ COM(2021) 421 final, COM(2021) 420 final, COM(2021) 423 final i Uredba (EU) 2015/847 Europskog parlamenta i Vijeća od 20. svibnja 2015. o informacijama koje su priložene prijenosu novčanih sredstava i o stavljanju izvan snage Uredbe (EZ) br. 1781/2006 (Tekst značajan za EGP) (SL L 141, 5.6.2015., str. 1.).

¹² COM(2023) 257 final.

¹³ COM(2023) 234 final.

Kapaciteti za izvršavanje zakonodavstva povećani su jačanjem **mandata Europol**¹⁴, **prijedlogom kodeksa policijske suradnje**, koji je doveo do izrade preporuka za operativnu policijsku suradnju¹⁵, i donošenjem Direktive o razmjeni informacija među tijelima za izvršavanje zakonodavstva¹⁶. Predložena **revizija Uredbe iz Prüma** dodatno će doprinijeti tim nastojanjima¹⁷.

Posljednjih je godina poboljšana i **pravosudni odgovor EU-a**: Ured europskog javnog tužitelja (EPPO)¹⁸ osnovan je kao neovisni ured javnog tužitelja odgovoran za istragu, kazneni progon i privođenje pravdi počinitelja kaznenih djela protiv financijskih interesa EU-a. EPPO je nadležan i za kaznena djela povezana sa sudjelovanjem u zločinačkoj organizaciji ako je cilj kriminalne aktivnosti takve organizacije počinjenje kaznenih djela koja utječu na financijske interese Unije. Osim toga, kako bi policijskim i pravosudnim tijelima olakšao i ubrzao pristup potrebnim informacijama, EU je donio paket o prekograničnom pristupu **elektroničkim dokazima**¹⁹.

Kako bi se učvrstio zajednički odgovor EU-a na problem droga, ojačan je mandat EMCDDA-e. Time se ponajprije nastoji poboljšati sposobnost procjene prijetnji i ranog upozoravanja, koji trebaju obuhvatiti dodatna područja kao što su konzumacija više različitih droga, tržišta i opskrba drogom te prekursori za droge. EMCDDA će postati nova **Agencija EU-a za droge**, operativna od 2. srpnja 2024.²⁰ Nova agencija provodit će procjene prijetnji sintetičkih droga za zdravlje i sigurnost. Ujedno će pomno pratiti situaciju sa sintetičkim drogama u EU-u i iskoristiti te informacije za razvoj protumjera. Važan korak bit će i razvoj **europskog sustava upozoravanja na droge** kako bi se nacionalna tijela i (potencijalni) konzumenti droga brzo informirali o tome kada nove opasne tvari uđu na tržište. Naposljetku, novi mandat Agenciji omogućuje da istražuje **prekursore za droge** i uspostavi mrežu forenzičkih i toksikoloških laboratorija kako bi se otkrile nove tvari i mogući trendovi.

Na **operativnoj razini** EU je pojačao svoju potporu tijelima za izvršavanje zakonodavstva država članica. **Europska multidisciplinarna platforma za borbu protiv kaznenih djela (EMPACT)**, operativni pristup unutarnjoj sigurnosti EU-a pod vodstvom država članica, sada je trajni instrument s povećanim financiranjem. Suradnja s međunarodnim partnerima nastaviti će se

¹⁴ Uredba (EU) 2016/794 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. svibnja 2016. o Agenciji Europske unije za suradnju tijela za izvršavanje zakonodavstva (Europol) te zamjeni i stavljanju izvan snage odluka Vijeća 2009/371/PUP, 2009/934/PUP, 2009/935/PUP, 2009/936/PUP i 2009/968/PUP (SL L 135, 24.5.2016.).

¹⁵ COM(2021) 780 final.

¹⁶ Direktiva (EU) 2023/977 Europskog parlamenta i Vijeća od 10. svibnja 2023. o razmjeni informacija između tijela za izvršavanje zakonodavstva država članica i o stavljanju izvan snage Okvirne odluke Vijeća 2006/960/PUP (SL L 134, 22.5.2023.).

¹⁷ COM(2021) 784 final.

¹⁸ Uredba Vijeća (EU) 2017/1939 od 12. listopada 2017. o provedbi pojačane suradnje u vezi s osnivanjem Ureda europskog javnog tužitelja („EPPO”) (SL L 283, 31.10.2017., str. 1.).

¹⁹ Uredba (EU) 2023/1543 Europskog parlamenta i Vijeća od 12. srpnja 2023. o europskim nalogima za dostavljanje i europskim nalogima za čuvanje elektroničkih dokaza u kaznenim postupcima i za izvršenje kazni zatvora nakon kaznenog postupka (SL L 191, 28.7.2023., str. 118.).

Direktiva (EU) 2023/1544 Europskog parlamenta i Vijeća od 12. srpnja 2023. o utvrđivanju usklađenih pravila za imenovanje imenovanih subjekata koji imaju poslovni nastan i za imenovanje pravnih zastupnika za potrebe prikupljanja elektroničkih dokaza u kaznenim postupcima (SL L 191, 28.7.2023., str. 181.).

²⁰ Uredba (EU) 2023/1322 Europskog parlamenta i Vijeća od 27. lipnja 2023. o Agenciji Europske unije za droge (EUDA) i stavljanju izvan snage Uredbe (EZ) br. 1920/2006 (SL L 166, 30.6.2023.).

u okviru EMPACT-a uz potporu Komisije. **Operativna mreža protiv mafijaških zločinačkih organizacija** podupire složene istrage visokorizičnih kriminalnih mreža²¹. To je već 2022. dovelo do izvrsnih operativnih rezultata: 121 uhićenje i zapljena 12 milijuna EUR gotovine. Identificirane su 42 kriminalne mreže, a više od 50 visokopozicioniranih kriminalaca istraženo je i kazneno gonjeno uz potporu Europolu i Eurojusta. Operativnu mrežu trenutačno vodi Belgija u razdoblju 2022.–2023., nakon čega će vodstvo preuzeti Italija 2024.–2025., a njezine ciljeve i inovativni pristup podupire Komisija, koja poziva sve države članice i međunarodne partnere na sudjelovanje. Nadalje, razotkrivanje šifriranih komunikacijskih mreža **EncroChat, SkyECC i ANOM**, uz potporu Europolu, dovelo je do brojnih uhićenja i zapljena. Ujedno je dalo vrijedne uvide u aktivnosti i metode kriminalnih mreža. Europol je podupro mnoge druge uspješne istrage koje su provele države članice, kao što je bila **operacija Desert Light** u studenom 2022.²², u kojoj je razbijen „super kartel” trgovaca kokainom.

Centar za pomorske analize i operacije u vezi s opojnim drogama (MAOC (N)) podupire pomorske interdikcije, što je dosad dovelo do zapljene 327 653 tona kokaina i 667 344 tona kanabisa²³. Belgija i Njemačka pokrenule su postupak pridruživanja tom centru. Revidirana **strategija pomorske sigurnosti EU-a**²⁴ i **pripadajući akcijski plan** potvrđuju ambiciju da se provode zajedničke operacije u zemljama polaska i lukama EU-a, koju dijele MAOC-N, relevantna tijela država članica i službe/agencije Europske komisije.

Budući da je organizirani kriminal gotovo uvijek transnacionalne prirode, EU proširuje partnerstva s trećim zemljama, posebno s onima na ključnim rutama opskrbe drogom. To uključuje pojačanu suradnju s **Latinskom Amerikom i Karibima** na temelju Nove agende za odnose između EU-a i Latinske Amerike i karipskih zemalja²⁵, Deklaracije sa sastanka na vrhu EU-a i Zajednice latinskoameričkih i karipskih država (CELAC) održanog 17. i 18. srpnja 2023.²⁶ i suradnje EU-a i Latinskoameričkog odbora za unutarnju sigurnost (CLASI), što potvrđuje namjeru da se intenzivira rad u području pravosuđa, sigurnosti i borbe protiv transnacionalnih kriminalnih mreža. Regionalni programi tehničke pomoći, kao što su **EL PaCTO, EUROFRONT i COPOLAD III** te **Program za globalne tokove nezakonite robe**, pokazali su se učinkovitim instrumentima za jačanje nacionalnih i regionalnih kapaciteta za borbu protiv organiziranog kriminala.

U **zapadnoj Africi** suradnja je usmjerena na izgradnju kapaciteta državnih institucija i regionalnih organizacija za borbu protiv trgovine drogom na moru. EU je od 2018. uspostavio niz komplementarnih regionalnih programa za potporu zemljama ECOWAS-a u borbi protiv transnacionalnog organiziranog kriminala i nezakonite trgovine, kibernetičkog kriminala te

²¹ Financira se iz Fonda za unutarnju sigurnost u iznosu od 2 milijuna EUR za razdoblje 2024.–2025.

²² <https://www.europol.europa.eu/media-press/newsroom/news/heat-rising-european-super-cartel-taken-down-in-six-countries>

²³ [Statistika – MAOC \(N\)](#).

²⁴ Revidirana strategija poslana je Vijeću na odobrenje.

²⁵ JOIN(2023) 17 final.

²⁶ <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-12000-2023-INIT/en/pdf>

pranja novca i financiranja terorizma²⁷. Operacija pomorskih snaga EU-a ATALANTA na **Rogu Afrike** doprinosi sprečavanju trgovine drogom i oružjem, kao i odvrćanju, sprečavanju i suzbijanju piratstva i oružanih pljački uz obalu Somalije. EU se snažno zalaže i za suzbijanje nezakonitih tokova novca u okviru posebne **inicijative Tima Europa za suzbijanje nezakonitih financijskih tokova za supsaharsku Afriku**.

Sve veći obujam trgovine nedopuštenim drogama potječe iz **sjeverne Afrike i s Bliskog istoka**, kroz koje se droge ujedno provoze i u njih unose. U programima koje financira EU, kao što je **EU4Monitoring Drugs**, analizirana je pojava novih ruta trgovine drogom, širenje internetskih tržišta i dostupnost šireg spektra droga.

EU je osmislio dva važna regionalna programa sigurnosti za **srednju Aziju** kako bi proveo svoju strategiju i pomogao partnerima iz te regije da smanje neke rizike kriminala povezanog s drogom, uključujući one koji potječu iz Afganistana. **Akcijski program za suzbijanje droga u srednjoj Aziji** (CADAP) doprinosi smanjenju konzumacije droga i podupire politike vlada srednje Azije o drogama, a posebno poboljšanju pristupa kvalitetnim intervencijama za smanjenje potražnje za drogama. **Program upravljanja granicama u srednjoj Aziji** (BOMCA) potiče održivi gospodarski razvoj integriranim upravljanjem granicama, pri čemu su u prvom planu izgradnja kapaciteta i razvoj institucija, olakšavanje zakonite trgovine, poboljšanje sustava upravljanja granicama i iskorjenjivanje nezakonite trgovine u srednjoj Aziji.

Suradnja EU-a sa zapadnim Balkanom i dalje je prioritet. Povećano sudjelovanje naših partnera sa zapadnog Balkana u međunarodnim policijskim operacijama, njihova bliža suradnja s Europolom upućivanjem časnika za vezu u sjedište Europolu i njihovo sudjelovanje u EMPACT-u i zajedničkim istražnim timovima donijeli su znatne operativne rezultate. EU će i dalje pružati financijsku i tehničku potporu. Ključno je da svi partneri sa zapadnog Balkana uspostave funkcionalne sustave ranog upozoravanja i nacionalne promatračke skupine za droge kako bi poboljšali razmjenu podataka s EMCDDA-om i sklopili radne dogovore s Agencijom EU-a.

Naposljetku, šest država članica (Belgija, Njemačka, Francuska, Italija, Španjolska i Nizozemska) osnovalo je **Koaliciju za borbu protiv teškog i organiziranog kriminala**, u kojoj sudjeluju Komisija, Europol i Eurojust. Koalicija je predložila nekoliko važnih operativnih mjera od zajedničkog interesa, koje su uglavnom u skladu sa strategijama EU-a i uključuju agencije, tijela i okvire EU-a, kao što je EMPACT. Mjere su posebno usmjerene na utvrđivanje operativnih potreba, povećanje sigurnosti logističkih čvorišta i pomorske sigurnosti, ometanje tokova novca od kriminala, jačanje uloge tijela za izvršavanje zakonodavstva uz pomoć tehnologije i inovacija te intenziviranje međunarodne suradnje. Komisija uvažava rad Koalicije i iznosi ovaj plan kao nastavak tog rada i dokaz EU-ove predanosti njegovu intenziviranju.

3. PRIORITETNE MJERE

²⁷ Zapadnoafrički odgovor na rizike za kibernetičku sigurnost i kibernetički kriminal (OCWAR-C), zapadnoafrički odgovor na pranje novca i financiranje terorizma (OCWAR-M) i zapadnoafrički odgovor na trgovinu ljudima (OCWAR-T).

Kriminalci se brzo prilagođavaju novim prilikama za ostvarivanje dobiti. Ujedno su vrlo sposobni iskoristiti povećanu povezanost i tehnološki napredak društva. S obzirom na njihovu prilagodljivost, ključno je objediniti rad Komisije, Visokog predstavnika, Europskog parlamenta, Vijeća te agencija i tijela EU-a u obliku prioriteta mjera. Te mjere treba provesti učinkovitom suradnjom unutar EU-a, suradnjom s našim strateškim međunarodnim partnerima i odlučnim političkim djelovanjem svih uključenih strana.

Ovaj plan obuhvaća četiri prioriteta područja za pojačano djelovanje.

Prvo, kriminalci se služe logističkim čvorištima u EU-u i trećim zemljama kako bi provodili nezakonite aktivnosti i iskorištavaju ranjive osobe za svoje kriminalne aktivnosti. EU stoga treba **ojačati otpornost logističkih čvorišta** kako ih kriminalci ne bi iskorištavali. To se mora učiniti u bliskoj suradnji svih dionika jer kriminalci stalno traže najslabiju kariku.

Drugo, kriminalne mreže dinamične su i sve više uključuju specijalizirane pružatelje kriminalnih usluga, čime se povećava broj aktera. Uhićenja pojedinaca prijeko su potrebna, ali nisu dovoljna: neophodno je povećati kapacitete tijela kaznenog progona i pravosudnih tijela za **razbijanje kriminalnih mreža, prekidanje njihovih poslovnih modela i oduzimanje dobiti**.

Vrlo je važno poraditi i na sprečavanju: kako bi se spriječilo da kriminalne mreže iskorištavaju ljude i poduzeća, moramo ukloniti temeljne uzroke organiziranog kriminala i poduzimati mjere protiv kriminalnih aktivnosti na trajnoj osnovi. U tome moraju sudjelovati ne samo tijela za izvršavanje zakonodavstva, nego i općine i lokalne zajednice.

Naposljetku, organizirani kriminal oduvijek je bio globalna pojava, ali tehnološki razvoj dodatno je omogućio kriminalcima da djeluju na globalnoj razini i bave se nezakonitim aktivnostima iz trećih zemalja. Stoga je **međunarodna suradnja** ključna za razbijanje kriminalnih opkrbnih ruta i ostvarivanje boljih rezultata u području kaznenog progona i pravosudne suradnje.

3.1. Europski savez luka: jačanje otpornosti logističkih čvorišta

Logistička čvorišta ključne su točke za gospodarski napredak EU-a, prijevoz robe unutar EU-a i pravilno funkcioniranje jedinstvenog tržišta. Kroz luke prolazi oko 75 % obujma vanjske trgovine EU-a i 31 % obujma unutarnje trgovine EU-a. Svake se godine 400 milijuna putnika ukrcava i iskrcava u lukama EU-a²⁸. Međutim, zbog njihove strateške uloge logistička čvorišta pogodna su za **krijumčarenje droge pa ih visokorizične kriminalne mreže i njihovi pomagači uvelike iskorištavaju**, što je uzeto u obzir u strategiji i akcijskom planu EU-a za borbu protiv droga.

²⁸ Europska komisija, Glavna uprava za mobilnost i promet, Procjena potencijala pomorskih i unutarnjih luka i unutarnjih plovih putova te povezanih mjera politike, uključujući mjere industrijske politike – završno izvješće, Ured za publikacije, 2020., <https://data.europa.eu/doi/10.2832/03796>

Kako je istaknuto u **zajedničkom izvješću** o kriminalnim mrežama u lukama EU-a²⁹ koje su pripremili **Europol i Upravljački odbor za sigurnost luka Antwerpen, Hamburg/Bremerhaven i Rotterdam**, postoje brojne mogućnosti za infiltraciju kriminala i korištenje tih luka za nezakonite pošiljke. Kriminalci pribjegavaju raznim metodama za prijevoz droga pomorskim kontejnerima. Te metode uključuju korištenje kontejnera koji se rjeđe provjeravaju, korištenje ukradenih referentnih oznaka kontejnera (prijevare s PIN-om), kloniranje registracijskih brojeva kontejnera i slanje timova za ekstrakciju koji čekaju odgovarajući trenutak za preuzimanje pošiljke. Važno je napomenuti da te uobičajene metode podrazumijevaju uspješnu **korupciju** jer neki djelatnici luka pomažu kriminalnim mrežama u organizaciji prijevoza kontejnera koji sadrže droge i nedopuštenu robu u EU³⁰.

Kriminalne mreže brzo uključuju slabije zaštićene ili male luke u svoje opskrbne rute. Stoga je za jačanje sigurnosti logističkih čvorišta potreban **zajednički pristup na razini EU-a** u kojem sudionici koordinirano surađuju. Učinkovita zaštita luka započinje **jasnom procjenom postojećih nedostataka i slabosti**. Komisija je stoga pokrenula **tematsku schengensku evaluaciju trgovine drogom u lukama**. Na temelju toga 2023. će se izraditi evaluacijsko izvješće s primjerima najbolje prakse, a početkom 2024. prijedlog preporuka Vijeća.

Osim toga, suzbijanje trgovine drogom, uključujući prekid tokova droge nakon dolaska u luke, bit će dio **dviju studija koje je Komisija pokrenula 2023. o pomorskim podacima i o potrebama tijela za izvršavanje zakonodavstva u željezničkom i cestovnom prometu**, čiji se rezultati očekuju 2024.

Kako bi se primijenili ti i drugi nalazi i najbolja praksa, Komisija predlaže jačanje otpornosti luka putem **Europskog saveza luka**. Za to će biti potrebna mobilizacija carinske zajednice kao prve linije obrane od nezakonite trgovine, bolja suradnja tijela za izvršavanje zakonodavstva kako bi se razbile kriminalne mreže koje stoje iza trgovine drogom i uspostava javno-privatnog partnerstva koje bi objedinilo rad na suzbijanju trgovine drogom i štitilo logistiku, informacijske tehnologije, ljudske resurse i operativne postupke od infiltracije kriminala.

Mjera 1.: Mobilizacija carinske zajednice za suzbijanje trgovine drogom

Glavni akteri: Komisija, Europski ured za borbu protiv prijevara, države članice (posebno carinska tijela)

Carinska tijela država članica prva su linija obrane na vanjskim granicama EU-a koja štiti EU od nezakonite trgovine, jamči sigurnost njegovih građana i štiti njegove financijske interese³¹. U tom kontekstu, budući da **carinska tijela zapljenuju gotovo 70 % ukupne količine droga u**

²⁹https://www.europol.europa.eu/cms/sites/default/files/documents/Europol_Joint-report_Criminal%20networks%20in%20EU%20ports_Public_version.pdf

³⁰ Isto.

³¹ Rezolucija Vijeća o carinskoj suradnji u području izvršavanja zakonodavstva i njezinu doprinosu unutarnjoj sigurnosti EU-a.

lukama EU-a, važno je povećati učinkovitost suradnje između carinskih tijela, koja moraju djelovati kao jedno, i drugih dionika, posebno policijskih tijela. Kako bi se zaštitile granice EU-a, carinska tijela trebala bi nastaviti učinkovito primjenjivati dostupne politike i alate za upravljanje rizikom i kontrole.

Stoga će Komisija putem Europskog saveza luka i financiranjem u okviru programa Carina³² uspostaviti **okvir za učinkovito upravljanje rizicima i carinske provjere povezane s krijumčarenjem nedopuštenih droga i prekursora za droge** kako bi se osigurala suradnja carinskih tijela, među ostalim i s Komisijom. Kao prvi korak osnovat će se **posebna projektna skupina** koja će uključivati predstavnike carinskih tijela država članica na upravljačkoj i stručnoj razini. Projektna skupina izradit će pregled stanja na terenu, raditi na postizanju zajedničkog razumijevanja i koordiniranog pristupa, utvrditi nedostatke i slabosti u carinskom nadzoru, sastaviti procjenu prijetnji i rizika, utvrditi zajedničke ciljne kriterije i razmjenjivati primjere najbolje prakse.

Utvrđivanjem **zajedničkih kriterija rizika i prioritetnih carinskih provjera** na razini EU-a pripremit će se teren za još usklađenije i učinkovitije carinske provjere. Komisija će državama članicama predložiti njihovu provedbu kombiniranjem alata EU-a i nacionalnih alata za upravljanje rizicima. Te prioritetne provjere poboljšat će analizu u stvarnom vremenu i suradnju među državama članicama te pružiti rješenja za pokrivanje slabih točaka u lukama i lancu opskrbe. Pritom će se testirati i pristup za strukturiranu razmjenu informacija (interoperabilnost ili okvir za sustavnu razmjenu podataka) radi učinkovitije borbe protiv trgovine drogom i prekursorima.

Kao nastavak te mjere i od sredine 2024. Komisija će sastaviti novi **stručni tim** u okviru programa Carina. Tom će se timu dodijeliti namjenski proračun i resursi, a rad će se temeljiti na metodologiji i uspjehu jednog od najproduktivnijih i najoperativnijih stručnih timova u okviru tog programa³³. Pretvaranjem projektne skupine u taj novi stručni tim osigurat će se veća fleksibilnost koordiniranog carinskog djelovanja, u tematskom i u geografskom smislu. Temeljiti će se na poboljšanoj operativnoj suradnji, ne samo u lukama, već i na drugim granicama (kopnenim, zračnim). To je zato što učinkovit pristup borbi protiv trgovine drogom zahtijeva koordinirano djelovanje EU-a koje obuhvaća sve vrste prijevoza. Taj bi pristup pridonio i učinkovitijoj operativnoj suradnji s trećim zemljama i drugim tijelima za izvršavanje zakonodavstva.

³² Uredba (EU) 2021/444 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. ožujka 2021. o uspostavi programa Carina za suradnju u području carine (SL L 87, 15.3.2021.).

³³ CELBET (carinski stručni tim za istočne i jugoistočne kopnene granice) stručni je tim koji okuplja 11 država članica istočnih i jugoistočnih kopnenih granica (BG, FI, EE, EL, HR, HU, LT, LV, PL, SK, RO) i financira se u okviru programa Carina. Posebno je učinkovit u pronalaženju operativnih rješenja na terenu, ima dokazano iskustvo u suradnji s drugim tijelima za izvršavanje zakonodavstva i u konačnici osigurava da se carinske provjere provode na usklađen način na kopnenoj granici EU-a.

Nadalje, Komisija će od 2024. koristiti **Instrument za financijsku potporu namijenjenu opremi za carinske provjere (CCEI)**³⁴ kako bi poduprla taj prioritet EU-a dodjelom **više od 200 milijuna EUR** za financiranje najsuvremenije opreme koja carinskim tijelima može pomoći u skeniranju kontejnera i drugih prijevoznih sredstava, što će povećati učinkovitost upravljanja rizicima u carinskim pitanjima i provjera povezanih s nedopuštenim drogama i prekursorima za droge. To uključuje potporu carinskim laboratorijima koji će također dobiti opremu za analizu droga i suzbijanje sve većeg problema dizajnerskih prekursora.

Mjera 2.: Jačanje operacija izvršavanja zakonodavstva u lukama

Glavni akteri: države članice, Komisija, Europski ured za borbu protiv prijevara, Europol, Eurojust, EPPO

Uspješno suzbijanje trgovine drogom ne prestaje u logističkim čvorištima ili bilo kojem drugom dijelu lanca opskrbe drogom. Uz kolektivno povećavanje učinkovitosti u ranom otkrivanju nedopuštenih droga u cijelom EU-u, važno je **osigurati da će se trgovina drogom temeljito istražiti i kazneno goniti kako bi se pokazalo da se kriminal ne isplati**. To se može učiniti progonom počinitelja i mreža u kojima sudjeluju. Koordinirano izvršavanje zakonodavstva ključno je za istragu o kriminalnim mrežama koje stoje iza zaplijenjene droge. U nekim slučajevima, na primjer, policija može odlučiti nadzirati kontejnere u koordinaciji s carinom, umjesto da odmah zaplijene njihov sadržaj. Druga je mogućnost pokrenuti digitalne istrage kako bi se otkrile moguće zlouporabe softverskih kontrolnih sustava koji se upotrebljavaju u lukama. Osim toga, tijela za izvršavanje zakonodavstva mogla bi istraživati navode o korupciji, među ostalim tako da budu kontaktna točka za zviždače.

Komisija će nastaviti podupirati **EMPACT** i njegove operacije kao platformu za holistički pristup suzbijanju trgovine drogom. Komisija će i dalje promicati suradnju u okviru EMPACT-a kao jednog od glavnih katalizatora u razvoju Europskog saveza luka.

U EMPACT-u postoje dva operativna prioriteta u kojima policija i carina surađuju u borbi protiv trgovine drogom: **kanabis, kokain i heroin (KKH) te sintetičke droge i nove psihoaktivne tvari (SIN-NPT)**. U okviru tih prioriteta tijela za izvršavanje zakonodavstva istražuju i razmjenjuju informacije o proizvodnji i otkrivanju droga, rutama trgovine i metodama mreža za trgovinu drogom koje se mogu iskoristiti za sastavljanje kriterija za praćenje i profila rizika. Mjere uključuju strukturiraniju i sustavniju razmjenu relevantnih informacija o riziku, jačanje strateške i taktičke obavještajne slike o zlouporabi zakonitih poslovnih struktura, otkrivanje i zatvaranje tajnih laboratorija uključenih u proizvodnju i izvoz sintetičkih droga i novih psihoaktivnih tvari te provedbu posebnih prekograničnih operacija usmjerenih na kretanje kokaina, kanabisa, heroina, sintetičkih droga i novih psihoaktivnih tvari. S obzirom na globalnu prirodu trgovine drogom, Komisija koordinira, potiče i podupire međunarodno sudjelovanje u

³⁴ Uredba (EU) 2021/1077 Europskog parlamenta i Vijeća od 24. lipnja 2021. o uspostavi, u okviru Fonda za integrirano upravljanje granicama, instrumenta za financijsku potporu namijenjenu opremi za carinske provjere (SL L 234, 2.7.2021.).

provedbi tih dvaju prioriteta. Trenutačno je 18 zemalja izvan EU-a aktivno u provedbi prioriteta KKH, a 13 u provedbi prioriteta SIN-NPT. Komisija će u razdoblju 2024.–2025. poticati suradnju pružanjem **dodatne potpore za daljnju integraciju zemalja izvan EU-a** u ta dva prioriteta. Aktivno sudjelovanje carinskih tijela država članica i trećih zemalja bit će neophodno.

Komisija će nastaviti podupirati i razvijati dvije mreže laboratorija (**Europska mreža carinskih laboratorija** i **Europska mreža instituta forenzične znanosti**). Ti laboratoriji pomažu policiji i carini u istragama i provjerama pa će se poticati veća suradnja laboratorija s tijelima za izvršavanje zakonodavstva. Osim toga, tehnologije koje proizlaze iz projekata u okviru EU-ova programa Obzor 2020. tijelima za izvršavanje zakonodavstva pružaju nove mogućnosti, što omogućuje učinkovitije otkrivanje nedopuštenih droga i prekursora na granicama³⁵.

Mjera 3.: Javno-privatno partnerstvo za borbu protiv krijumčarenja droge i infiltracije kriminala

Glavni akteri: Komisija, države članice, Europol, EMCDDA, javni i privatni dionici

Mnogi javni i privatni akteri, od **lučkih uprava do brodarskih poduzeća i drugih pružatelja usluga**, imaju ključnu ulogu u zaštiti **sigurnosti luka**. Oni su prva točka u borbi protiv krijumčarenja droge i infiltracije kriminala. To je zato što upotrebljavaju procese, sustave i opremu koji bi mogli pomoći u utvrđivanju unutarnjih prijetnji u cijelom pomorskom lancu opskrbe, od lociranja podrijetla pošiljaka preko centara za provoz i pretovar do konačnog odredišta. Lučke uprave i privatna brodarska poduzeća moraju biti svjesni svoje uloge u borbi protiv trgovine drogom i infiltracije kriminala. Trebali bi imati potrebne alate za praćenje kontejnera i osigurati lučka područja kamerama, senzorima i skenerima. Trebali bi imati i sredstva za odgovarajuću provjeru svojih zaposlenika kako bi se izbjegli pokušaji korupcije od strane kriminalnih mreža.

Međutim, to ne mogu učiniti sami. Kako bi se suzbila trgovina drogom i infiltracija kriminala, EU mora udružiti snage. **Okupljanjem privatnog sektora i tijela za izvršavanje zakonodavstva** može se doprinijeti utvrđivanju i provedbi operativnih i konkretnih rješenja za sprečavanje infiltracije kriminalnih mreža u lukama EU-a i njihova iskorištavanja za trgovinu drogom. U tom kontekstu Komisija se zalaže za potpunu i temeljitu provedbu i primjenu relevantnog zakonodavstva EU-a³⁶ (uključujući sigurnosnu provjeru ili provjeru podobnosti ključnog osoblja).

Kako bi ojačala otpornost logističkih čvorišta, Komisija će okupiti sve relevantne javne i privatne aktere u **javno-privatno partnerstvo**: države članice, lokalna tijela, tijela za

³⁵ Otkrivanje nedopuštenih droga i prekursora na granicama s pomoću preciznih elektrosenzora | BorderSens | Projekt | Informativni članak | Obzor 2020. | CORDIS | Europska komisija (europa.eu)

³⁶ Vidjeti Uredbu (EZ) br. 725/2004 Europskog parlamenta i Vijeća od 31. ožujka 2004. o jačanju sigurnosne zaštite brodova i luka (SL 129/6) i Direktivu 2005/65/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 26. listopada 2005. o jačanju sigurnosne zaštite luka (SL L 310/28).

izvršavanje zakonodavstva, uključujući carinu, agencije EU-a i privatne subjekte u lukama. Na temelju stručnog znanja i iskustva javnog i privatnog sektora Savez će promicati primjenu najbolje prakse i dužne pažnje. Uspostavit će koordinirane mjere za učinkovitije suzbijanje trgovine drogom i zaštitu logističkih čvorišta od infiltracije kriminala. Rad Saveza uključivat će razmjenu strateških i operativnih informacija. Komisija će razmotriti kako najučinkovitije razmjenjivati informacije među članovima Saveza.

3.2. Razbijanje visokorizičnih kriminalnih mreža

Kriminalne mreže brzo se razvijaju kako bi ostvarile velike financijske dobitke. Zbog sve veće složenosti i fleksibilnosti kriminalnog okruženja istrage organiziranog kriminala posebno su zahtjevne jer se jedan član mreže nakon uhićenja može lako zamijeniti drugima. Osim toga, kriminalne mreže primjenjuju sofisticirane tehnike za skrivanje svoje imovine. Koriste se uslugama posrednika na visokoj razini koji upravljaju paralelnim skrivenim sustavima, kao što je *hawala*, koji su izvan formalnog financijskog sustava³⁷.

Kako je utvrđeno u strategiji EU-a za suzbijanje organiziranog kriminala, stvaran napredak u borbi protiv organiziranog kriminala postići će se tek **kad se razbiju cijele kriminalne mreže**. Za to su potrebni bolja obavještajna slika; specijalizirane dobro osposobljene službe s odgovarajućim alatima; učinkovito, ciljano i koordinirano djelovanje tijela kaznenog progona i pravosudnih tijela te čvrst pravni okvir za borbu protiv organiziranog kriminala.

Mjera 4.: Mapiranje kriminalnih mreža koje predstavljaju najveću prijetnju društvu

Glavni akteri: Komisija, države članice, Europol, Eurojust, CEPOL

Najučinkovitiji pristup podrazumijeva da tijela kaznenog progona i pravosudna tijela obrate posebnu pozornost na **one mreže koje predstavljaju najveću prijetnju našem društvu i javnosti**. Te visokorizične kriminalne mreže koriste se korupcijom, infiltriraju u zakonito gospodarstvo, primjenjuju nasilje, uključujući zastrašivanje, te vode usporedne skrivene financijske sustave.

Za učinkovito razbijanje tih zločinačkih organizacija potrebna je promjena pristupa: **umjesto progona pojedinačnih kriminalaca i kaznenih djela treba se usmjeriti na istragu i kazneni progon cijelih mreža. Novi prioritet EMPACT-a odnosi se na visokorizične kriminalne mreže** i na njemu će se temeljiti zajednički rad tijela kaznenog progona i pravosudnih tijela država članica EU-a i međunarodnih partnera (uključujući 37 trećih zemalja 2023.), uz potporu institucija, agencija i tijela EU-a.

Kao sljedeći korak Europol će, uz potporu država članica, **početkom 2024. mapirati kriminalne mreže** koje predstavljaju najveću prijetnju, bez obzira na to djeluju li u EU-u ili izvan njega. To će pomoći i u otkrivanju glavnih članova ili pomagača visokorizičnih

³⁷ [The Other Side of the Coin: An Analysis of Financial and Economic Crime | Europol \(europa.eu\)](https://www.europa.eu/en/press-room/news/30360)

kriminalnih mreža. Mapiranje će znatno **poboljšati obavještajnu sliku o kriminalu**, koja će se uključiti u namjenske procjene prijetnji i pomoći u određivanju prioriteta u istragama. Trebalo bi ga **redovito ažurirati** kako bi nadležna tijela bila svjesna promjena u aktivnostima i metodama mreža. Nadalje, Komisija, države članice i Europol trebali bi u okviru EMPACT-a sastaviti **zajedničke pokazatelje i procjene** kako bi se omogućila usporedivost podataka do 2025. Osim toga, Komisija će istražiti mogućnosti da EU stvori sinergije s Interpolovom analizom kriminalističkih obavještajnih podataka.

Mjera 5.: Mreža specijaliziranih tužitelja i sudaca za razbijanje kriminalnih mreža

Glavni akteri: Eurojust, Europol, države članice.

Kriminalne mreže i njihove nezakonite aktivnosti često se **protežu u različitim jurisdikcijama**, ali to nije uvijek poznato na početku istraga u jednoj državi članici. Čak i ako su istražitelji svjesni geografskog opsega neke kriminalne mreže, suočavaju se s **praktičnim preprekama**. To uključuje poteškoće u pronalaženju pandana u drugim državama članicama ili nedovoljno poznavanje posebnih pravila u drugim državama članicama, na primjer o uvjetima za provedbu istražnih mjera.

Kako bi se razbile kriminalne mreže i njihovi poslovni modeli u EU-u, nadležna tijela moraju **izgraditi povjerenje i veze** radi rane razmjene informacija i pokrenuti usporedne istrage u državama članicama u kojima su utvrđene poveznice. Tijekom cijelog postupka nužan je redovit dijalog uključenih pravosudnih tijela kako bi se osigurala usklađenost istražnih strategija i ubrzalo prekogranično prikupljanje dokaza.

Kako bi se ojačala razmjena informacija i suradnja među pravosudnim tijelima u **složenim prekograničnim istragama** organiziranog kriminala, **uz potporu Eurojusta trebalo bi uspostaviti mrežu specijaliziranih tužitelja i sudaca iz država članica**. Ta će mreža biti centar specijaliziranog stručnog znanja za potporu pravosudnim tijelima i olakšavanje razmjene stručnog znanja, primjera najbolje prakse i drugih saznanja o istragama i kaznenom progonu organiziranog kriminala. Poticat će dijalog među uključenim nacionalnim tijelima, pružiti forum za raspravu o pravnim i praktičnim problemima te promicati uključivanje Eurojusta u slučajevima prekograničnog organiziranog kriminala.

Mjera 6.: Olakšavanje financijskih istraga

Glavni akteri: Komisija, države članice, Europol, Eurojust, CEPOL

Budući da je prioritet organiziranog kriminala zarada, **pristup „slijedi novac”** najučinkovitiji je način da se kriminalcima oduzme velika nezakonito stečena dobit. U Zaključcima Vijeća o jačanju financijskih istraga radi borbe protiv teškog i organiziranog kriminala³⁸ države članice obvezale su se **pojačati financijske istrage** kao ključan dio borbe protiv organiziranog kriminala. Predstojećim donošenjem prijedloga Komisije o **oduzimanju i povratu imovine** u

³⁸

ST 8927/20, <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-8927-2020-INIT/hr/pdf>.

Europskom parlamentu i Vijeću potaknut će se sustavne financijske istrage. Nedavni dogovor o **povezivanju registara bankovnih računa i stroža pravila o sprečavanju pranja novca** dodatno će olakšati te istrage. Nakon donošenja zakonodavnog paketa za sprečavanje pranja novca i financiranja terorizma, buduće tijelo za suzbijanje pranja novca (AMLA) pružit će operativnu potporu financijsko-obavještajnim jedinicama pri provođenju zajedničkih analiza. To će pridonijeti učinkovitijem otkrivanju i analizi prekograničnih slučajeva.

Kao dopunu pravilima o sprečavanju pranja novca, neke države članice uspostavile su **javno-privatna partnerstva** koja omogućuju **razmjenu operativnih informacija među tijelima i bankama te financijskim i kreditnim institucijama**. Ta partnerstva pomažu privatnim tijelima, koja su predvodnici u utvrđivanju nezakonitih financijskih tokova među milijardama dnevnih transakcija, u otkrivanju aktivnosti koje je teško otkriti. Kako bi se olakšao razvoj te vrste suradnje među državama članicama, Europolovo javno-privatno financijsko-obavještajno partnerstvo izradit će, u granicama Europolova mandata, **nacrt** u kojem će sažeti pravne okvire i praktične korake poduzete u državama članicama i trećim zemljama **za uspostavu partnerstava za borbu protiv pranja novca** do sredine 2024. U tom bi se nacrtu trebala uzeti u obzir najbolja praksa i pravna razmatranja navedena u radnom dokumentu službi Komisije o toj temi³⁹ te ishod pregovora o paketu mjera za sprečavanje pranja novca. Ponajprije bi se trebao temeljiti na koracima koje su države članice već poduzele kako bi osigurale da je razmjena osobnih podataka ograničena na ono što je nužno i razmjerno svrsi sprečavanja, otkrivanja i istrage kaznenih djela pranja novca i zaštitnim mjerama utvrđenima za zaštitu osobnih podataka.

Tijela za izvršavanje zakonodavstva trebala bi sustavnije provoditi **usporedne financijske istrage** u istragama organiziranog kriminala. Međutim, za provedbu složenih financijskih istraga potrebni su specijalizirano stručno znanje, kapaciteti i tehnološki alati. **Europolov Centar za financijski i gospodarski kriminal**, koji je 2022. podupro više od 400 financijskih istraga⁴⁰, i Eurojust, koji nadležnim tijelima pruža smjernice i primjere najbolje prakse za povrat nezakonite imovine, ključni su za potporu državama članicama. Konkretno, Centar može pružiti vrijednu potporu zajedničkim aktivnostima u istragama o ilegalnim bankarskim uslugama. Nadalje, **CEPOL-ova ponuda osposobljavanja** može pomoći državama članicama da unaprijede vještine i stručnost tijela za izvršavanje zakonodavstva u financijskim istragama.

Za izgradnju financijskog profila kriminalne mreže potrebno je sastaviti i analizirati različite izvore informacija, uključujući informacije o kriptoomovini, koju organizacije za trgovinu drogom često upotrebljavaju kako bi sakrile svoj financijski trag. Za to je potrebno i usklađivanje raznih formata prikupljenih podataka, utvrđivanje subjekata u nestrukturiranim skupovima podataka i unakrsna usporedba velikog broja subjekata. Neke države članice, kao što su Latvija, Slovenija i Španjolska, u tu su svrhu razvile ili razvijaju vlastite **alate za analizu financijskih transakcija**. **Alat ma³tch u sustavu FIU.net**, koji Komisija vodi i održava od 2021., omogućuje financijsko-obavještajnim jedinicama da na pseudonimizirani način usporede informacije (npr. o

³⁹ Radni dokument službi Komisije o upotrebi javno-privatnih partnerstava u okviru sprečavanja i borbe protiv pranja novca i financiranja terorizma, Bruxelles, 27.10.2022. (SWD(2022) 347 final).

⁴⁰ <https://www.europol.europa.eu/about-europol/european-financial-and-economic-crime-centre-efecc>

transakcijama) te da u stvarnom vremenu utvrde je li subjekt već poznat drugoj jedinici. Ako jest, informacije se mogu razmjenjivati i predmeti objediniti. Financijsko-obavještajne jedinice snažno se potiču da u potpunosti iskoriste funkciju ma³tch u sustavu FIU.net.

Osim toga, u okviru **programa Obzor Europa** Komisija će u lipnju 2024. objaviti poziv za istraživanje i inovacije u području sigurnosti koji će pružiti dodatne mogućnosti financiranja za razvoj i primjenu posebnih alata za provedbu učinkovitih financijskih istraga⁴¹.

Mjera 7.: Olakšavanje digitalnih istraga

Glavni akteri: Komisija, države članice, Europol, Eurojust, CEPOL

S obzirom na to da se naše svakodnevne aktivnosti sve više odvijaju na internetu, isti je slučaj i s nezakonitim aktivnostima. Istražitelji se suočavaju sa situacijom u kojoj su kriminalci brzo iskoristili mogućnosti koje nudi internet i upotrebljavaju sve naprednije tehnologije za postizanje svojih ciljeva. Stoga Komisija nastoji istražiti nekoliko mogućnosti djelovanja kako bi odgovorila na tu situaciju. Komisija je u lipnju 2023. pokrenula rad **Skupine na visokoj razini za pristup podacima za učinkovito izvršavanje zakonodavstva**⁴². Ta skupina okuplja tijela kaznenog progona i pravosudna tijela, stručnjake za zaštitu podataka, privatnost i kibernetičku sigurnost, privatni sektor, nevladine organizacije i akademsku zajednicu. Bavi se istraživanjem poteškoća s kojima se stručnjaci za izvršavanje zakonodavstva suočavaju u svakodnevnom radu i mogućih rješenja za njihovo prevladavanje u cilju osiguravanja odgovarajućeg pristupa podacima, borbe protiv kriminala i poboljšanja javne sigurnosti u digitalnom dobu. Skupina će **2024. objaviti izvješće** s tehničkim, operativnim ili pravnim preporukama.

Komisija pomaže i u povećanju **kapaciteta tijela država članica za provedbu digitalnih istraga** podupiranjem Europske skupine za osposobljavanje i obrazovanje u području kiberkriminaliteta⁴³ u razvoju resursa za osposobljavanje. Ta je skupina u posljednje tri godine osposobila najmanje 1 000 policijskih službenika. Nadalje, Komisija financira Europsko udruženje za razvoj tehnologije za borbu protiv kiberkriminaliteta⁴⁴ za razvoj digitalnih alata za potporu istragama, koji se zatim besplatno stavljaju na raspolaganje tijelima EU-a za izvršavanje zakonodavstva i Europolu. Eurojust podupire borbu protiv kibernetičkog kriminala putem Europske pravosudne mreže za kiberkriminalitet strateškom potporom i razmjenom najbolje prakse.

I sama trgovina drogom odvija se i na kriptotrzilištima i na tzv. površinskom internetu, koji svakodnevno koristimo, među ostalim putem društvenih mreža. Posebno je zahtjevno boriti se protiv te vrste trgovine. Komisija će raditi na suzbijanju trgovine drogom na internetu, među ostalim suradnjom s privatnim sektorom putem **Internetskog foruma EU-a**. Rezultat rada

⁴¹<https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities/portal/screen/opportunities/topic-details/horizon-cl3-2024-fct-01-08>

⁴² COM(2023) 3647 final.

⁴³ <https://www.ecteg.eu/>

⁴⁴ <https://www.eactda.eu/>

forumu koji se očekuje 2024. bit će **paket znanja** za potporu društvenim mrežama u boljem moderiranju sadržaja povezanih s drogom. Nadalje, Komisija će 2024. razviti **informatički alat** koji će tijelima za izvršavanje zakonodavstva pomoći u **praćenju darkneta** radi suzbijanja trgovine drogom⁴⁵. Naposljetku, u okviru programa Obzor Europa Komisija će od studenoga 2023. financirati istraživački projekt u području sigurnosti u kojem će se umjetna inteligencija upotrebljavati za borbu protiv nezakonite proizvodnje droga i trgovine drogom.

Mjera 8.: Iskorištavanje potencijala upozorenja u Schengenskom informacijskom sustavu

Glavni akteri: Komisija, države članice, Europol

Prekogranična razmjena operativnih informacija ključna je za otkrivanje i uhićenje kriminalaca. Funkcije Schengenskog informacijskog sustava (SIS) – zahvaljujući novom pravnom okviru koji je stupio na snagu u ožujku 2023.⁴⁶ – pomažu spriječiti da se kriminalci i teroristi kreću unutar EU-a ili neotkriveno uđu u EU. Unaprijeđeni SIS uključuje nove kategorije upozorenja i biometrijskih podataka (kao što su otisci dlanova, otisci prstiju i evidencija DNK uzoraka) kako bi se ispravno identificirale osobe koje putuju pod lažnim identitetom i informacije o automobilima ili drugim predmetima kojima se koriste. Nova upozorenja o osobama i predmetima radi skrivenih provjera, obavijesnih provjera ili posebnih provjera tijelima omogućuju prikupljanje ciljanih informacija o osumnjičenicima za teški ili organizirani kriminal ili terorizam.

Osim toga, nedavno ojačanim mandatom Europol Agenciji se omogućuje pružanje potpore državama članicama u obradi podataka koje prenose treće zemlje ili međunarodne organizacije. Europol također može predložiti da države članice unose upozorenja s informacijama u SIS⁴⁷.

Stoga se države članice snažno potiče da u potpunosti iskoriste alate dostupne u SIS-u za borbu protiv teškog i organiziranog kriminala. Posebno je važno da države članice izdaju upozorenja o članovima ili pomagačima visokorizičnih kriminalnih mreža u sustavu te da Europolu prijave pogotke. Komisija je u ožujku 2023. pokrenula **studiju kojom je htjela istražiti, procijeniti i predložiti razne mogućnosti** za inovacije u razmjeni dopunskih informacija o upozorenjima u SIS-u među nacionalnim uredima (uredima SIRENE) kako bi se omogućila bolja upotreba tih informacija. Komisija će 2026. provesti sveobuhvatnu evaluaciju

⁴⁵ Provedba pripremnog djelovanja za praćenje darkneta koje koordinira EU radi suzbijanja kriminalne djelatnosti, a koje je predložio Europski parlament, uz sudjelovanje EMCDDA-e i Europolu, u skladu sa strategijom i akcijskim planom EU-a za borbu protiv droga.

⁴⁶ Uredba (EU) 2018/1862 Europskog parlamenta i Vijeća od 28. studenoga 2018. o uspostavi, radu i upotrebi Schengenskog informacijskog sustava (SIS) u području policijske suradnje i pravosudne suradnje u kaznenim stvarima, izmjeni i stavljanju izvan snage Odluke Vijeća 2007/533/PUP i stavljanju izvan snage Uredbe (EZ) br. 1986/2006 Europskog parlamenta i Vijeća te Odluke Komisije 2010/261/EU (SL L 312, 7.12.2018, str. 56.).

⁴⁷ Uredba (EU) 2022/991 Europskog parlamenta i Vijeća od 8. lipnja 2022. o izmjeni Uredbe (EU) 2016/794 u pogledu suradnje Europolu s privatnim stranama, obrade osobnih podataka koju provodi Europol radi potpore kaznenim istragama i uloge Europolu u području istraživanja i inovacija (SL L 169, 27.6.2022., str. 1.).

središnjeg SIS-a, razmjene dopunskih informacija među nacionalnim tijelima, uključujući procjenu sustava automatske identifikacije otisaka prstiju i informativne kampanje za SIS.

Mjera 9.: Stvaranje čvršćeg pravnog okvira za borbu protiv organiziranog kriminala

Glavni akteri: Europska komisija, Europski parlament, Vijeće, Visoki predstavnik.

Djelotvoran pravni okvir EU-a ključan je kako bi se tijelima kaznenog progona i pravosudnim tijelima osigurali potrebni alati za borbu protiv organiziranog kriminala. U studiji objavljenoj u veljači 2023. o procjeni učinkovitosti Okvirne odluke o organiziranom kriminalu iz 2008.⁴⁸ istaknute su **velike razlike među državama članicama u pogledu kaznenih djela, kazni i istražnih alata** povezanih sa sudjelovanjem u zločinačkoj organizaciji. Te razlike stvaraju prepreke u prekograničnoj suradnji i mogu odvratiti nadležna tijela od istrage kriminalnih mreža i njihovih članova.

Kako bi se uklonili utvrđeni nedostaci, Komisija će surađivati s državama članicama, Europskim parlamentom, agencijama i tijelima EU-a te drugim dionicima na jačanju **pravnog okvira za borbu protiv organiziranog kriminala** i njegove provedbe. U procjeni postojećeg pravnog okvira morat će se razmotriti i **usklađenost pravnih definicija** organiziranog kriminala i prilagoditi ih stvarnom stanju kriminalnih mreža i njihovih glavnih članova kako bi se osigurale **odvraćajuće sankcije** za sudjelovanje u zločinačkoj organizaciji ili njezino vođenje. Kako bi nadležna tijela mogla bolje otkrivati i istraživati organizirane kriminalne aktivnosti, u preispitivanju bi se trebale razmotriti mjere kojima se osigurava da nadležna tijela imaju na raspolaganju odgovarajuće **posebne istražne tehnike**. Trebalo bi razmotriti potrebu za dodatnim mjerama, kao što su **nacionalne strategije za borbu protiv organiziranog kriminala**, kao i **specijalizirane jedinice** sa stručnim znanjem iz nekoliko disciplina za vođenje složenih istraga. Nadalje, u preispitivanju bi trebalo istražiti jesu li potrebne mjere na razini EU-a za poticanje suradnje **krunskih svjedoka**.

Konkretno u pogledu trgovine drogom, 2024. će se evaluirati **Okvirna odluka Vijeća 2004/757/PUP o utvrđivanju minimalnih odredaba vezanih za elemente kaznenih djela i sankcija u području nezakonite trgovine drogom**⁴⁹. Pravila, posebno ona o kaznenim sankcijama, mogla bi se izmijeniti, modernizirati i ojačati.

Na razini EU-a trebalo bi dodatno razmotriti bi li druge mjere kojima se ograničava mogućnost članova kriminalnih mreža da pristupe unutarnjem tržištu EU-a mogle biti relevantne. Određene mjere, koje su primijenile treće zemlje, mogle bi biti vrijedna dopuna radu tijela za izvršavanje zakonodavstva jer bi kriminalcima onemogućile pristup sredstvima koja im omogućuju

⁴⁸ Okvirna odluka Vijeća 2008/841/PUP od 24. listopada 2008. o borbi protiv organiziranog kriminala (SL L 300, 11.11.2008.).

⁴⁹ Okvirna odluka Vijeća 2004/757/PUP od 25. listopada 2004. o utvrđivanju minimalnih odredaba vezanih za elemente kaznenih djela i sankcija u području nezakonite trgovine drogom (SL L 335, 11.11.2004., str. 8.).

infiltriranje u gospodarstvo i ograničile njihov kapacitet za prekogranično djelovanje, posebno ako se osumnjičenik nalazi izvan EU-a.

3.3.Sprečavanje

Komisija smatra da je **sprečavanje kriminala sastavni dio dugoročne borbe protiv organiziranog kriminala**. Politika EU-a o sprečavanju kriminala usmjerena je na stvaranje tehničkih ili administrativnih prepreka za počinjenje kaznenog djela. Osim toga, promiče i razmjenu iskustava i najbolje prakse za ublažavanje čimbenika koji potiču kriminal i ponavljanje kaznenih djela, uključujući nastojanja da se spriječi da ljudi završe u ranjivim situacijama koje bi ih mogle dovesti do kriminalnog ponašanja. Sprečavanje je sastavni dio sigurnosne politike EU-a i obuhvaća droge⁵⁰, korupciju⁵¹, kibernetički kriminal⁵² i mnoga druga područja.

Multidisciplinarni i međuagencijski pristup sprečavanju kriminala trebao bi uključivati blisku suradnju s lokalnim tijelima i civilnim društvom. To može pridonijeti smanjenju vjerojatnosti kriminalne aktivnosti stvaranjem prepreka, informiranjem potencijalnih žrtava i pružanjem potpore ranjivim osobama i zajednicama kako bi se smanjio rizik od počinjenja kaznenog djela. Komisija podupire države članice i lokalne oblikovatelje politika i stručnjake u **promicanju politika i alata za sprečavanje kriminala utemeljenih na dokazima**. Komisija također naglašava potrebu da se oblikovatelji politika i stručnjaci na razini EU-a te na nacionalnoj i lokalnoj razini **povežu i razmjenjuju informacije** putem jasno određenih i dobro uspostavljenih kanala za širenje informacija i komunikaciju.

Mjera 10.: Sprečavanje organiziranih kriminalnih aktivnosti administrativnim mjerama

Glavni akteri: Komisija, države članice, Europol, Europska mreža za administrativni pristup

Više od 80 % kriminalnih mreža koje danas djeluju u EU-u koristi se zakonitim poslovnim strukturama za svoje kriminalne aktivnosti⁵³. Na primjer, osnivaju mala poduzeća za pranje nezakonitih prihoda ili natjecanje na javnim natječajima, čime varaju javne institucije. Stoga je ključno da **upravna tijela budu svjesna** velike uloge koju mogu imati u borbi protiv organiziranog kriminala. Osim toga, na nacionalnoj i lokalnoj razini moraju se **uspostaviti odgovarajući postupci** za zatvaranje poduzeća, provedbu provjera podobnosti prije izdavanja dozvola, natječaja i dodjele subvencija te uvođenje drugih prepreka, kao što su inspekcije (npr. zdravstvene inspekcije ili inspekcije rada) kojima se kriminalce sprečava u počinjenju kaznenog djela.

Nekoliko država članica ima dobro razvijene okvire u kojima su lokalna tijela **ovlaštena upotrebljavati administrativne alate za sprečavanje infiltracije kriminala** u zakonita

⁵⁰ COM(2020) 606 final.

⁵¹ COM(2023) 234 final.

⁵² https://home-affairs.ec.europa.eu/policies/internal-security/cybercrime_en

⁵³ <https://www.europol.europa.eu/publications-events/main-reports/socta-report>

poduzeća i administrativnu infrastrukturu. Međutim, u drugim državama članicama **administrativni pristup** i dalje je nedovoljno razvijen. Nadalje, razlike u nacionalnim okvirima i praksama otežavaju prekograničnu suradnju, što dovodi do toga da kriminalci jednostavno prijeđu granicu kako bi osnovali nova lažna poduzeća ako su nadležna tijela zatvorila prethodna.

Stoga bi trebalo dodatno ojačati razmjenu najbolje prakse i smjernica među svim državama članicama kako bi se državama članicama pomoglo da uspostave nacionalne okvire za primjenu administrativnog pristupa. Komisija će **2024. izraditi praktične smjernice** o upotrebi administrativnih alata i razmjeni informacija u borbi protiv infiltracije kriminala. Taj će se rad temeljiti na iskustvu Regionalnog centra EU-a za informiranje i stručnost⁵⁴ (projekt financiran sredstvima EU-a kojim se podupire prekogranični administrativni pristup Belgije, Njemačke i Nizozemske), Europske mreže za administrativni pristup⁵⁵ i EMPACT-a.

Administrativni pristup jedan je od devet zajedničkih horizontalnih strateških ciljeva EMPACT-a. Komisija snažno potiče države članice i Europol da 2024. i 2025. provedu posebne operativne mjere koje doprinose tom cilju.

Mjera 11.: Borba protiv širenja dizajnerskih prekursora

Glavni akteri: Europska komisija, Europski parlament, Vijeće, EMCDDA

Kriminalci upotrebljavaju i preusmjeravaju kemikalije koje se koriste u proizvodnji svakodnevnih proizvoda za proizvodnju nezakonitih droga. EU je već uspostavio određena pravila za ograničavanje i kontroliranje pristupa tim prekursorima za droge⁵⁶. Međutim, kriminalci lako mogu zaobići postojeće kontrole tih tvari stvaranjem novih dizajnerskih prekursora: bliskih kemijskih srodnika tradicionalnih prekursora za droge. Oni su proizvedeni tako da se izbjegnu carinske provjere i nemaju poznatu zakonitu uporabu.

Postojeći zakonodavni okvir EU-a za prekursore za droge⁵⁷ slijedi dugotrajan pristup postupnog uvrštavanja među predviđene tvari, zbog čega je teško držati korak s brzinom inovacija organiziranog kriminala. Svaki put kad se nova tvar identificira kao prekursor za droge i nakon toga bude predviđena za kontrolu i praćenje, zločinačke organizacije reagiraju neznatnom promjenom molekularne strukture i stvaraju novi dizajnerski prekursor. To se može učiniti mnogo brže od vremena potrebnog za uvrštavanje (kontrolu) tvari.

⁵⁴ [EURIEC](#).

⁵⁵ [Početna stranica – Europska mreža za administrativni pristup](#).

⁵⁶ Uredba Vijeća (EZ) br. 111/2005 od 22. prosinca 2004. o utvrđivanju pravila za nadzor trgovine prekursorima za droge između Zajednice i trećih zemalja (SL L 22, 26.1.2005., str. 1.) i Uredba (EZ) br. 273/2004 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. veljače 2004. o prekursorima za droge (SL L 47, 18.2.2004.).

⁵⁷ Uredba Vijeća (EZ) br. 111/2005 od 22. prosinca 2004. o utvrđivanju pravila za nadzor trgovine prekursorima za droge između Zajednice i trećih zemalja (SL L 22, 26.1.2005., str. 1.) i Uredba (EZ) br. 273/2004 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. veljače 2004. o prekursorima za droge (SL L 47, 18.2.2004.).

Stoga Komisija od 2024. planira utvrditi inovativne načine za **ubrzavanje i proširenje postojećeg pristupa uvrštavanja prekursora za droge među predviđene tvari**. Raspon predviđenih tvari proširit će se na jasno utvrđene derivate i povezane kemikalije koje se tijekom nezakonite proizvodnje mogu lako prenamijeniti ili upotrebljavati kao nadomjesci. O vremenskom rasporedu uvrštavanja među predviđene tvari. Osim toga, Komisija će se potruditi da ubrza postupak donošenja budućih delegiranih akata kojima se dodatne tvari uvrštavaju među predviđene, u suradnji s Europskim parlamentom i Vijećem. Komisija će predložiti provedbu tog novog pristupa u najvećoj mogućoj mjeri unutar postojećeg pravnog okvira EU-a pri uvrštavanju dodatnih tvari među predviđene.

U kasnijoj fazi, nakon detaljnog ispitivanja problematičnih točaka i mogućih rješenja te na temelju rezultata evaluacije uredbi EU-a o prekursorima za droge⁵⁸, Komisija može **preispitati te uredbe**⁵⁹ i radi rješavanja utvrđenih problema s dizajnerskim prekursorima. Komisija podupire međunarodna nastojanja i nastaviti će to činiti i u budućnosti. EU nastoji ostvariti snažniju multilateralnu suradnju i jačanje svijesti o izazovima koje predstavljaju nepredviđene tvari, posebno dizajnerski prekursori. EU također pomno prati i doprinosi radu Komisije Ujedinjenih naroda za opojne droge, koja redovito preispituje i analizira globalnu situaciju u pogledu droga. EU će nastaviti blisko surađivati s **Međunarodnim odborom za kontrolu narkotika** i zemljama istomišljenicama koje poduzimaju konkretne mjere protiv te pojave. Ključno je povećati sposobnost i brzinu reagiranja jer kriminalci trenutačno imaju dovoljno vremena da smisle kako zaobići kontrole.

Mjera 12.: Sprečavanje kriminalnih mreža u novačenju djece i mladih

Glavni akteri: Komisija, države članice (uključujući lokalna tijela), EMCDDA, Europska mreža za sprečavanje kriminala, organizacije civilnog društva

Kriminalne mreže, uključujući trgovce drogom, iskorištavaju ranjive osobe i koriste mlade, pa čak i djecu, za provođenje kriminalnih aktivnosti. Te aktivnosti uključuju provale, krađu u trgovini, pražnjenje kontejnera s drogom, postavljanje eksploziva, počinjenje internetskih prijevara ili „posuđivanje” bankovnih računa. U potrazi za lakom zaradom mladi su u iskušenju da napuste školu ili posao. Kako bi se zaštitili mladi i spriječile kriminalne aktivnosti, **ključno je ulagati u učinkovite politike i alate za sprečavanje kriminala**.

U sprečavanje kriminala treba uključiti **lokalne zajednice, obitelji, škole, sektor socijalne skrbi, civilno društvo, tijela kaznenog progona, pravosuđe, zatvorska tijela i privatni sektor**. U tom je kontekstu vrlo važno učinkovito korištenje resursa EU-a i nacionalnih resursa za poboljšanje socijalne kohezije, rješavanje problema nezaposlenosti i osiguravanje da mladi ne napuštaju obrazovanje. Komisija će u okviru Europskog socijalnog fonda plus nastaviti pomagati ranjivim mladima da ostvare potencijal i to tako da podupire lokalne inicijative za borbu protiv

⁵⁸ COM(2020) 768 final.

⁵⁹ Uredba Vijeća (EZ) br. 111/2005 od 22. prosinca 2004. o utvrđivanju pravila za nadzor trgovine prekursorima za droge između Zajednice i trećih zemalja (SL L 22, 26.1.2005., str. 1.) i Uredba (EZ) br. 273/2004 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. veljače 2004. o prekursorima za droge (SL L 47, 18.2.2004.).

siromaštva, socijalne isključenosti i nezaposlenosti mladih, u skladu s provedbom europskog stupa socijalnih prava⁶⁰.

Na temelju iskustva Europske mreže za sprečavanje kriminala, Mreže za osvješćivanje o radikalizaciji i EMPACT-a Komisija će ojačati razmjenu znanja i najbolje prakse u području sprečavanja kriminala. Zajedno s državama članicama, Mrežom EU-a za sprečavanje kriminala i drugim dionicima, Komisija će okupiti stručnjake i oblikovatelje politika u području sprečavanja kriminala na **konferenciji na visokoj razini o sprečavanju kriminala 2024.** i predstaviti **zbirku najbolje prakse za sprečavanje novačenja za potrebe organiziranog kriminala.**

Mjera 13.: Pобољшanje javne sigurnosti i javnog zdravlja u područjima u kojima se konzumira i prodaje droga i u kojima je prisutan kriminal povezan s drogama

Glavni akteri: Komisija, države članice, EMCDDA

U nekoliko država članica EU-a šire se kriminalna čvorišta povezana s drogama. Na nekim lokacijama, kao što su gradske četvrti, željezničke postaje i postaje podzemne željeznice te gradska otpadna područja, posebno su prisutne **prodaja i konzumacija droga te kaznena djela povezana s drogama**. To je posljedica mnogih **čimbenika**, uključujući siromaštvo i socijalnu isključenost. To dovodi do nesigurnosti za lokalne zajednice, a osobe koje konzumiraju droge u tim područjima i dalje trpe zdravstvene probleme, stigmatizaciju i društvenu štetu. Lokalna tijela ne mogu sama riješiti probleme koje predstavlja ta koncentracija nezakonitih aktivnosti i potrebna su im održiva rješenja.

Zbog znatnih razlika u lokalnim, regionalnim i nacionalnim situacijama potrebno je iznaći ciljana rješenja koja kombiniraju odgovor tijela za izvršavanje zakonodavstva sa socijalnim i zdravstvenim mjerama. Ključno je stvoriti prostor za razmjenu najbolje prakse i pristupa utemeljenih na dokazima među zainteresiranim stranama. Komisija će uz potporu EMCDDA-e **2024. organizirati konferenciju na visokoj razini** na kojoj će se okupiti tijela za izvršavanje zakonodavstva, zdravstveni i socijalni stručnjaci te lokalna tijela, uključujući zdravstvene službe, kako bi se osmislila najbolja praksa. U okviru EMPACT-a provodit će se zajedničke akcije i osposobljavanje na temelju Europskog preventijskog kurikuluma EMCDDA-e⁶¹.

3.4. Međunarodna suradnja

Zbog globalnog dosega kriminalnih mreža i njihove međusobne povezanosti **EU hitno treba naći sveobuhvatna rješenja izvan svojih granica**. U borbi protiv trgovine drogom prednost se daje suradnji sa zemljama i regijama kroz koje prolaze glavne rute opskrbe drogom i koje su posebno pogođene negativnim učincima trgovine drogom. Važna je i suradnja s ključnim

⁶⁰ COM(2017) 250 final.

⁶¹ https://www.emcdda.europa.eu/publications/manuals/european-prevention-curriculum_en

partnerima koji mogu pomoći u pronalaženju rješenja. Vanjsko djelovanje i partnerstva EU-a sveobuhvatni su i usmjereni su na sprečavanje i borbu protiv organiziranog kriminala.

EU bi trebao nastaviti poboljšavati suradnju u području kaznenog progona i pravosudnu suradnju sa zemljama čije nacionalne pravne okvire kriminalci zloupotrebljavaju kako bi sakrili sebe ili svoju imovinu. Nadalje, u okviru **strategije Global Gateway**⁶² EU će nastaviti ulagati u infrastrukturne potrebe partnera, posebno u uklanjanje ranjivosti logističkih čvorišta putem namjenskih inicijativa Tima Europa kojima se podupiru i sigurnost i tehnološki napredak.

Kad je riječ o **zaštiti luka** od infiltracije kriminala, Komisija u komunikaciji s trećim zemljama naglašava da je važno da se u potpunosti pridržavaju Međunarodne konvencije o zaštiti ljudskih života na moru (SOLAS) (naročito posebnih mjera za poboljšanje pomorske sigurnosti) i Međunarodnog pravilnika o sigurnosnoj zaštiti brodova i lučkih prostora (ISPS)⁶³.

Mjera 14.: Jačanje potpore operacijama za suzbijanje trgovine drogom u zapadnoj Africi

Glavni sudionici iz EU-a: Komisija, države članice, MAOC (N), Europol

Gvinejski zaljev postao je jedna od **glavnih ruta za trgovinu drogom** iz Južne Amerike. Droge ulaze u Europu preko Gvinejskog zaljeva ribarskim plovilima, rekreacijskim plovilima, jedrilicama i drugim vrstama brodova koji napuštaju Južnu Ameriku. Nezakoniti teret utovaruje se na ta plovila uz obalu i ona zatim plove prema Gvinejskom zaljevu kako bi isporučila drogu na druge brodove. Ti brodovi zatim prevoze pošiljku na obalu, a odatle se droga krijumčari preko Sahare u Europu.

U skladu sa Strategijom pomorske sigurnosti EU-a za rastuće pomorske prijetnje i akcijskim planom⁶⁴ te Strategijom EU-a o Gvinejskom zaljevu⁶⁵, Komisija će zajedno s državama članicama EU-a raditi na koordiniranom obustavljanju te rute opskrbe drogom. To će postići razmjenom informacija, jačanjem nacionalne pomorske prisutnosti u tom području, olakšavanjem zajedničkih operacija uz potporu Centra za pomorske analize i operacije u vezi s opojnim drogama (MAOC (N)) i daljnjom **potporom razvoju kapaciteta zapadnoafričkih zemalja za borbu protiv trgovine drogom**, primjerice u okviru Programa za globalne tokove nezakonite robe.

Predstojećim programom za pomorsku sigurnost „**Poboljšanje pomorske sigurnosti u Africi**” (**Sigurna mora za Afriku**) nastoje se ojačati kapaciteti tijela za izvršavanje zakonodavstva za borbu protiv trgovine opojnim drogama na moru, kako u regiji Gvinejskog zaljeva tako i duž Svahilijske obale i u otočnoj regiji zapadnog Indijskog oceana.

⁶² JOIN(2021) 30 final.

⁶³ [SOLAS XI-2 i ISPS Pravilnik \(imo.org\)](https://www.imo.org/en/About/Pages/About%20SOLAS/Pages/SOLAS-XI-2.aspx).

⁶⁴ Revidirana strategija poslana je Vijeću na odobrenje.

⁶⁵ Strategija EU-a o Gvinejskom zaljevu, 17. ožujka 2014., Vijeće Europske unije <https://www.consilium.europa.eu/media/28734/141582.pdf>

Nadalje, kad je riječ o zapadnoj Africi, EU trenutačno razmatra **potencijalnu buduću regionalnu intervenciju vođenu sveobuhvatnim pristupom „koridori i čvorišta za trgovinu drogom”**. Takav bi program dodatno pridonio radu na stabilizaciji, prije svega otkrivanjem potencijalnih postojećih veza između organiziranog kriminala i širenja terorističkih aktivnosti u zapadnoj Africi.

Mjera 15.: Jačanje suradnje EU-a sa zemljama Latinske Amerike i Kariba u borbi protiv organiziranog kriminala

Glavni sudionici iz EU-a: Komisija, Europol, Eurojust, države članice

Budući da kriminalne prijetnje s kojima se suočavaju Latinska Amerika i Karibi (LAC) i EU ozbiljno utječu na sigurnost i dobrobit ljudi u objema regijama, moramo udružiti snage u borbi protiv tih prijetnji. Kako bi se poboljšala suradnja u području izvršavanja zakonodavstva s Latinskom Amerikom, Komisija prioritetno pregovara o **međunarodnim sporazumima o razmjeni osobnih podataka s Europolom** s Bolivijom, Brazilom, Ekvadorom, Meksikom i Peruom. Komisija također intenzivira rad na zaključivanju pregovora o **međunarodnim sporazumima o pravosudnoj suradnji s Eurojustom** s Brazilom, Argentinom i Kolumbijom. Komisija će razmotriti i prijedlog proširenja mandata Vijeća, posebno na druge latinskoameričke zemlje, za budući angažman Eurojusta u području pravosudne suradnje u toj regiji.

U okviru pojačanog partnerstva EU-a i LAC-a u području pravosuđa i sigurnosti i inicijative Tima Europa postoje regionalni programi kojima se podupire rad na integriranom upravljanju granicama i borba protiv trgovine ljudima i krijumčarenja ljudi u nekoliko južnoameričkih zemalja⁶⁶ (EUROFRONT), kao i smanjenje ponude i potražnje za drogom u Latinskoj Americi i na Karibima (COPOLAD) te Program za globalne tokove nezakonite robe, čiji je cilj izgradnja kapaciteta za borbu protiv organiziranog kriminala u Latinskoj Americi i na Karibima (među ostalim regijama). Dijalog na visokoj razini pojačat će se i u okviru Mehanizma EU-a i CELAC-a za koordinaciju i suradnju u području droga. U tom će se pogledu **novom verzijom programa EL PAcCTO 2.0.** osigurati dodatni resursi za jačanje suradnje u području izvršavanja zakonodavstva između EU-a i zemalja Latinske Amerike i Kariba, uključujući potporu AMERIPOL-u. U okviru programa EL PAcCTO 2.0. zajedničkim projektom poduprijet će se i ojačati razmjena informacija i obavještajnih podataka, pojednostavniti operacije i maksimalno povećati korištenje podataka između Europolu i Kolumbije kako bi se razbile kriminalne mreže za trgovinu drogom. U skladu s pristupom Tima Europa Komisija će istražiti i mogućnosti za potporu **lokalnim posebnim istražnim timovima** u provedbi složenih istraga u trećim zemljama.

U Guayaquilu u Ekvadoru 2022. su zaplijenjene 44 tone kokaina. Luke u regiji Guayaquila postale su jedno od najčešće korištenih logističkih čvorišta za krijumčarenje droge u Europu u kontejnerima. Komisija će zajedno s nacionalnim tijelima provesti **posebnu procjenu ranjivosti**

⁶⁶ Kolumbija, Ekvador, Peru, Bolivija, Argentina, Paragvaj i Brazil.

Iuka Guayaquila i područja njegova zaljeva kako bi odredila prioritete za buduće aktivnosti, uključujući potporu EU-a.

Mjera 16.: Sklapanje saveza za suočavanje s prijetnjama sintetičkih droga

Glavni akteri: Komisija, Europol, EMCDDA i države članice

Sintetičke droge mogu se lako i brzo proizvoditi u cijelom svijetu u velikim količinama i od jeftinih kemikalija. U posljednjem desetljeću sintetičke droge proširile su se na međunarodnoj i regionalnoj razini te **predstavljaju stvarnu prijetnju** zdravlju i sigurnosti. Sve je veći problem i proizvodnja sintetičkih droga u Europi koje se izvoze po svijetu. EU bi stoga trebao preuzeti odgovornost i doprinijeti borbi protiv tog problema, posebno pronalaženjem međunarodnih partnera. Razmjena informacija i iskustava vrlo je vrijedna, posebno sa sjevernoameričkim zemljama u kojima najviše prevladavaju problemi povezani s fentanilom. EU treba povećati pripravnost i uvesti oštre mjere nadzora.

Komisija je 7. srpnja 2023. potvrdila da će se EU pridružiti **Globalnoj koaliciji za suzbijanje prijetnji sintetičkih droga**, koju su pokrenule Sjedinjene Američke Države. Komisija i Visoki predstavnik, zajedno s relevantnim agencijama EU-a i državama članicama, pridonijet će radu Koalicije na poboljšanju kapaciteta za globalni nadzor, jačanju pripravnosti za problem proizvodnje i trgovine sintetičkim drogama te osmišljavanju pristupa za smanjenje potražnje za drogama i štetnih posljedica zbog droge. Komisija podupire i nastojanja SAD-a da u prosincu 2023. predstavi rezoluciju Opće skupštine UN-a o sintetičkim drogama.

Komisija će održati i daljnje rasprave s **Kinom, posebno u okviru dijaloga EU-a o drogama**, kako bi se potaknula suradnja u suzbijanju proizvodnje nedopuštenih droga te zloporabe i trgovine prekursorima za droge i drugim kemikalijama korištenima za nezakonitu proizvodnju droga. Uz sljedeći dijalog EU-a i Kine o drogama koji će se održati 2024. Komisija namjerava nastaviti pružati uzajamnu administrativnu pomoć u okviru **Zajedničke skupine EU-a i Kine za praćenje prekursora** radi razmjene informacija. To će pomoći i u sprečavanju zloporabe prekursora i kemijskih tvari koje se često upotrebljavaju u proizvodnji nedopuštenih droga kojima se trguje između EU-a i Kine.

Mjera 17.: Jačanje suradnje u području kaznenog progona i pravosudne suradnje s nekooperativnim jurisdikcijama

Glavni akteri: Komisija, države članice

Moderne kriminalne mreže posluju prekogranično. Koriste se međunarodnim komercijalnim rutama za promet svih vrsta nezakonite robe i iskorištavaju razlike među jurisdikcijama za trgovinu drogom te prikrivanje i pranje golemih prihoda od kriminala⁶⁷. Istodobno bjegunci od velikog značaja iskorištavaju nekooperativne jurisdikcije za izbjegavanje istrage i kaznenog

⁶⁷ <https://www.europol.europa.eu/publications-events/main-reports/socta-report>

proгона. Osim toga, oni koji upravljaju ilegalnim bankarskim sustavima obično se skrivaju u zemljama u kojima je policijska i pravosudna suradnja s EU-om složena i u kojima mogu uživati visok životni standard.

Nedavne velike istrage, kao što je uspješna operacija Desert Light koju je Europol podržao u studenom 2022.⁶⁸, pokazale su i **koliko je važna učinkovita pravosudna suradnja s trećim zemljama** u osiguravanju da se uhićeni kriminalci izruče, kazneno gone i osude. Stoga je ključno **ojačati suradnju tijela u području kaznenog proгона i pravosudnu suradnju s trećim zemljama**. Posebnu pozornost trebalo bi posvetiti izručenju, financijskim istragama i povratu imovine stečene kaznenim djelima izvan EU-a, među ostalim bliskom suradnjom časnika za vezu država članica ili agencija EU-a upućenih u treće zemlje. Kako bi se pojačala koordinacija, maksimalno povećao učinak EU-a i poboljšala suradnja s trećim zemljama, trebalo bi razmotriti uspostavljanje i raspoređivanje EU-ovih službenika za kazneni proгон i pravosudnih službenika za vezu u ključne treće zemlje.

Osim poboljšanih operativnih aktivnosti, važno je imati i zajednički pravni okvir za učinkovitu suradnju u kaznenom pravu na međunarodnoj razini. Komisija u komunikaciji s trećim zemljama poziva te zemlje da postanu stranke konvencija Vijeća Europe u području uzajamne pravne pomoći⁶⁹, izručenja⁷⁰ te zamrzavanja i oduzimanja imovine⁷¹.

Komisija će raditi na utvrđivanju trenutačnih problema s kojima se države članice suočavaju kad je riječ o trećim zemljama kako bi se objedinio diplomatski rad na učinkovitijoj suradnji koja je u skladu sa standardima EU-a o temeljnim pravima. Nadalje, Komisija će istražiti mogućnost pokretanja pregovora o sklapanju posebnih **sporazuma EU-a o izručenju** ako su ispunjeni preduvjeti za sklapanje takvih sporazuma.

3.5.Suradnja i pružanje potpore

Od donošenja strategija EU-a Komisija, države članice te agencije i tijela EU-a redovito se sastaju kako bi izgradili multidisciplinarnu zajednicu oblikovatelja politika i stručnjaka te vodili redovit dijalog. Komisija će nastaviti surađivati sa svim dionicima na provedbi strategije za borbu protiv organiziranog kriminala i mjera predstavljenih u ovoj Komunikaciji radi razmjene najbolje prakse, olakšavanja razmjene informacija i operativne suradnje te razmatranja budućih potreba.

⁶⁸ <https://www.europol.europa.eu/media-press/newsroom/news/heat-rising-european-super-cartel-taken-down-in-six-countries>

⁶⁹ Konvencija Vijeća Europe o uzajamnoj pravnoj pomoći (ETS br. 30), <https://rm.coe.int/16800656ce>

⁷⁰ Konvencija Vijeća Europe o izručenju (ETS br. 24), <https://rm.coe.int/1680064587>

⁷¹ Konvencija Vijeća Europe o pranju, traganju, privremenom oduzimanju i oduzimanju prihoda stečenoga kaznenim djelom i o financiranju terorizma (CTS br. 198), <https://rm.coe.int/168008371>

Nadalje, Komisija je mobilizirala namjenska sredstva EU-a za potporu borbi protiv organiziranog kriminala za razdoblje 2023.–2025. Organizirat će pozive na podnošenje prijedloga u okviru **Fonda za unutarnju sigurnost** o nekoliko tema, uključujući korupciju, digitalne istrage i potporu EMPACT-u. Konkretno, Komisija će **do kraja 2023. objaviti poziv na podnošenje prijedloga o borbi protiv organiziranog kriminala u ukupnom iznosu od 20 milijuna EUR.**

4. ZAKLJUČCI

Razmjeri, sofisticiranost i nasilne posljedice organiziranog kriminala postali su ozbiljna prijetnja sigurnosti EU-a. S obzirom na to da metode kriminalnih mreža postaju sve sofisticiranije, EU treba držati korak: **potrebno je hitno poraditi na razbijanju tih mreža.** Stoga su u ovom dokumentu utvrđene ključne mjere na razini EU-a za jačanje borbe protiv visokorizičnih kriminalnih mreža i trgovine drogom. Rad na potpunoj provedbi strategija EU-a za borbu protiv organiziranog kriminala i droge trebao bi se nastaviti punom brzinom. Komisija se obvezuje provesti te dodatne mjere 2024. i 2025. u bliskoj suradnji s državama članicama te agencijama i tijelima EU-a.

Zajednička, čvrsta i učinkovita pravila ključna su za jačanje nacionalnih mjera, kao i suradnja na razini EU-a i međunarodnoj razini u borbi protiv organiziranog kriminala i trgovine drogom te za zaštitu žrtava tih kaznenih djela. **Komisija poziva Europski parlament i Vijeće da do kraja saziva donesu direktivu o oduzimanju i povratu imovine, reviziju Uredbe iz Prüma i pravila o povezivanju registara bankovnih računa, predloženi zakonodavni paket za sprečavanje pranja novca i nacrt direktive o borbi protiv korupcije kaznenim pravom.** Komisija ponovno ističe svoju predanost bliskoj suradnji sa suzakonodavcima kako bi se postigao taj cilj.

Borba protiv organiziranog kriminala i trgovine drogom mora biti prioritet EU-a i njegovih država članica. **Moramo se zajednički suočiti s prijetnjama,** zbog čega Komisija predlaže Europskom parlamentu i Vijeću da u potpunosti podrže prioritete i srednjoročne i dugoročne mjere utvrđene u ovom planu.